Број 8. У Темишвару, петак 19. (31.) јан. 1879. Год. II.

НАРОДНИ ГЛАСНИК.

ИЗЛАЗИ: СРЕДОМ, ПЕТКОМ И НЕДЕЉОМ.
Стаје: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину
На годину: ..... фор. 12
„ по године..... „ 6
„ четврт год. ..... „ 3

За Србију и Црну Гору 35 фран., за Немачку 40 фран., — За Бугарску, Румунију, Грчку, Италију, Русију и Швајцарску 45 фран., за Француску, Енглеску и Америку 50 фр.

УРЕДНИШТВО И АДМИНИСТРАЦИЈА
Temesvár (Josefstadt) Schiffgasse 17.

За огласе плаћа се од обичног реда 6 нов. и сваки пут 30 нов. биљеговина.
Приposлано плаћа се од реда 10 нов.
Рукописи се не враћају.

У Темишвару, 18. јануара 1879.

Већ је неколико месеца протекло како је окупација Босне и Херцеговине извршена, па и опет у аустриском парламенту непрестано се свађају због окупације. Но када би само на свађи остало, — то би још најмања штета била, али се ево из те вечите препирке порађају ствари које прете да учине немогућим даљи опстанак садањих уставних одношаја у монархији.

Као што је познато, дуалистичку погодбу и уставност, која је фаворизирала само два народа у великом конгломерату аустро-угарске државе, створила је и до сада одржала партија уставоваца. Добро уређена и дисциплинирата, силом саможивих цељи упућена на чврсту заједницу, она је била снажна полуга постојећој уставности и бранила је сложно и енергично од сваког спољног нападаја и подривања. Влада, која се је наслањала на ову партију, могла је рачунати на сигуран успех у свима важнијим стварима. Поједине размирице, приликом тугаљивих питања, као што беше оно о ђумручким таксама и банци поводом поновљене погодбе са Мађарима, — изравнате су на послетку без великих диверзија у недру уставовачке партије. Истина финансиске неприлике, није могла да савлада ни слога у већини парламента ни владина брига да се користи пунэм мером потпоре и нових извора, које јој је уставовачка већина драговољно одобравала. Али је, наравно, и ова беда сношљивија била дотле, док је још било изгледа да ће јој снажна и споразумна странка наћи лека у уштедама или новим дохотцима државним. Само нека смо ми сложни, па ће све добро бити, — говорили су у својим клубовима вођи уставоваца.

Али тада нису ни слутили шта их у најближој будућности чека. О окупацији није нико смео ни речи прозборити. Кредит за мобилисање војске, тражен је под изговорим да се земља држи у приправности за све могуће случајеве. Уставовци, који су дотле на сва уста викали противу Руса, Срба и Бугара, а бранили Турке и тражили да им се помогне, — нису смели одрећи својој влади кредит за војску, коју је ситуација могла одвести и на руску границу!

Берлински конгрес отворио је очи господи дуалистама. Његов мандат окупатору Босне и Херцеговине, запрепастио је „женијалне“ вође уставоваца, а доцније извршење окупације испунило их је гњевом противу аустро-угарског заступника на берл. конгресу. Од тога доба настала је нова ера партајских односа у аустр. парламенту. Оно што је чинило једину снагу уставоваца, данас је заљуљано и иде на сусрет жалосном растројству и пропадању. Некада уједињена и снажна партија уставности од 1868 год. — сада је поцепана на логоре који се међу собом жешће мрзе и кољу, него ли пређе сви скупа противу својих начелних противника у рајхсрату и изван њега.

Прекономадашњи говор противу Херпста, врло је карактеристичан за стање, у које је доспела партија уставоваца. Дојучерашњи једномисленик Херпстов, одвучен новом струјом коју је окупација изазвала на страну противника уставовачкоме матадору, — оптужио је овога велеиздајством, бацајући на његову конту све, што је до данас хрђавога учињено, или што није доброга и кориснога урађено. Даља препирка о томе изнела је на видик целу дубину раздора у недру ове партије и саме пријатеље данашњег уставног стања убедила, да су му дани избројани.

Окупација је изазвала читаву олују у парламентарном и новинарском животу Аустро-Угарске. Она је тако живо заинтересовала духове, да су покрај ње многи приврженици устава, у своме страсноме заносу, изгубили из вида и саму основу свога партајскога програма и рада. Једина окупација била је у стању да учини десето чудо на свету: да зближи Херпста са Ригером, да споји најсупротније елементе, да раздвоји најближе једномисленике.

Њој је, шта више намењено, да измени основе уставном уређењу монархије, а није немогуће да ћемо још крупније ствари доживети као последицу окупације и окупацијоне политике.

О стању у Србији.

(кореспон. „Преси“.)

„*Београд* 13 Јануара.

„Из Ниша стижу гласови, како је влада намерила, да сутра, на дан народнога светитеља Саве„ скупштину закључи; други опет уверавају, да је неће закључити сутра већ за недељу дана. Повода томе владином решењу дала је једна интерпелација, коју је ултра-либерални посланик за варош Ваљево, Милош Глишић, са друговима, предао председнику скупштине, и којом се интерпелира влада о једној прљавој афери, у коју је умешан овдашњи трговац Хаџи-Тома, таст министра председника Ристића и садањег министра унутрашњих дела, Радивоја Милојковића. Нисам разабрати могао, је ли интерпелација скупштини већ прочитана, или је влада одмах чим се интерпелација поднела решила, да скупштину распусти. Било како му драго, афера та не само да је карактеристична већ је и у толико интересантна, што ће њу вазда противници оба именована министра у јавну дискусију уплетати. Та се афера састоји у овоме.

„Ми смо до 1874 имали српску народну банку, у чије се одборнике палазио и Хаџи-Тома. Године 1872 добила је банка од владе на зајам 30.000 дуката, на коју суму Хаџи Тома са осталим одборницима солидарно издаде влади облигацију. Управа те банке није била најбоља. Она је играла, као и многе друге њој равне, лудо на европским берзама. Када се добијало, добит се делила међу члановима управе, кад се губило, плаћала је банка. Банкини чиновници, којима нико сто динара позајмио не би дизали су из банке по 1000 дуката зајма, на своје менице без икакве вредности. У то стиже 1874 и српска банка усљед општег краха мораде да ликвидира. Са банком пропадоше и они трговци који су солидарно с Хаџи Томом потписали облигацију на 30.000 дуката; само се Хаџи-Тома одржа. Дозволите ми да се не упуштам у набрајање жалосних појединости — доста, да Хаџи Тому влада није енергично опомињала да плати наведену суму, а то је сасвим изостало, када на владу дођоше његова оба зета. Оне који својим питањима досађиваше влади, влада је отправљала од себе тим, што им је говорила, да још ликвидација банкина није свршена те се још и није на чисто, да ли банка неће моћи споменуту суму да исплати. Међу тим дође и рат с Турском; важније ствари потискоше у назад мисли на 30.000 дуката и Хаџи Тому, и исти је пре године дана још био у стању, да пренесе своје имање на своје синове, без да је влада протестирала противу тога преноса. Хаџи Тома је данас човек без имања; он без сваке сумње 30.000 дуката није у стању више платити.

„На ту се аферу, која је у целој Србији позната, без сумње односила интерпелација посланика ваљевског, који је с њом поред опозиционарске своје задње мисли свакојако имао на уму и то, да изнуди уплату те суме народној каси од стране породице хаџи-томине. Људи који се у стварима разуму, верују да уплата изостати не сме, јер се једва замислити може, да ће Ристић и Милојковић дозволити даљи скандал или да ће за љубав своме поштовања достојноме тасту ставити на коцку своје министарске столице.

„Но било како му драго, и овом приликом излази на видик, да и наш народ и његови посланици никада нису толико осетљиви и тврдоглави као у питањима, која се односе на

ПОДЛИСТАК.

Жену ваља заслужити.

ЦРТА ИЗ АМЕРИКАНСКОГ ЖИВОТА.

— Хм, хм; дакле баш желите моју кћер за супругу, младићу? — рече газда Блифкинс, вадећи чибук из усти и мерећи строгим погледом од главе до пете младића, који пред њим стајаше.

Младић тај, Лук Џорден, ма да је изгледао више на нежну какву госпођицу, — последица наопакога васпитања —, опет је био леп младић; и он је то врло добро знао, па се и умео кочоперити, као оно паун перјем својим. У овај мах он је стајао збуњен пред строгим човеком, оцем његове драгане, који га је озбиљно мерио, и сваки час се мењао у лицу.

— Јест, господине, ја бих то желео, — рече он; а после нешто смелије настави: — Синоћ сам говорио с Маријом, а — она ме је упутила, да се споразумем с вама, као с оцем њеним.

Старац се на ове речи насмеши.

— Марија је добро дете, врло добра и ваљана девојка, — прогунђа он, гладећи руком своју браду. После погледа оштро и избиљно на младића и запита га:

— Ну, па шта ви знате? шта сте ви?

Ово питање још већма збуни младића, који му се зар ни надао није.

— Ако с тим питањем желите разабрати, јесам ли ја у стању издржавати своју жену, — онда вам могу доказати . . .

— О, знам ја, да сте ви богат човек, Лук Џордене; али ја бих желео, да моје дете пође за вас, а не за ваше богатство. Какву гаранцију можете ви мени дати за онај случај, ако се деси, што се често и сваки час дешава, да ваше имање пропадне? Умете л се ви, и помимо вашег имања, за будућност вашу збринути? Хасне ли вама што ваша млада глава и ваше снажне руке? Умете ли се њима корисно послужити? Једном речи: каквом сте послу вични?

За овака се питања Лук Џорден није приправљао, он је збуњен гледао у свога строгог испитивача и није био у стању ни беле проговорити.

— Ја мислим, да сте, свакако, походили какву школу? Каквој сте се струци одали?

— Никаквој; ја сам мислио . . .

— Или сте, може бити, изабрали какав занат?

— Нисам ни то учинио; моја је мајка мислила, да ми то ништа нужно није као богатом човеку.

— Ваша је мати с тим хрђаво учинила, ако ми је слободно рећи. Када вас гледам тако здрава и једра младића од својих двадесет година, па помислим, да за вашега века нисте још ни једног долара заслужили — е, онда ми за зло немојте примити, што мислим, да се и ви и ваша мајка ваља да стидите.

— И ви би хтели моју ћерку за жену, — продужи старац пушећи своју лулу и прекидајући се кад и кад у говору. — Моја је Мара имала прилике, да се изобрази, као ваљда ретко која девојка из овога краја, и она се знала користити том приликом. При свем том, да моја Мара није раденица и ваљана кућеница, ја је не бих признавао за своје дете. Ја сам у стању, да држим и више од једне служавке; али ја ни једне најмио нисам. Као велим, може то моја Мара све и сама обављати, а то ће јој опет чинити, да вазда буде весела, здрава и снажна девојка као и до сада, а не да ми буде бледа и нервозна госпођица, која сваком приликом обамире и свакоме досађује својим вечним охањем и ахањем . . .

— Зарекао сам се, да је нећу дати за богаташа; али, шта ћу ја, када се већ једном у вас загледала? Чујте дакле мој искрени савет: Приволите се и изберите какав посао, научите се радити. Покажите се на делу као човек! Извечбајте се у каквом занату, — све једно је у каквом, тек да је поштен и користан. Тада ми опет дођите, и ако девојка не узимаде ништа противу вас, онда — бог с вама, узмите се и будите срећни.

Кад је старац изговорио ове последње речи он истресе пепео из луле своје, утури је у џеп и оде из собе.

Лепа шћерца блифкинсова, Мара, очекивала је свога Лука Џордена код баштенских врати, где су се њих двоје обично састајали и разговарали.

Веселе црте са њеногa лица у маху нестадоше, када је угледала Луково збуњено и невесело лице.

— Па мој ти отац није ништа зло казао, — тешила га је она, када јој је Лук испричао своју историју са старцем.

— А, боме, у мал да ти отац и сушту истину казао

порезе, данке и народно имање. Осим тога сада на првом месту стоје материјална питања наше државне егзистенције а баш у томе и ваља тражити слабу страну нашега садашњега кабинета. Влада ристићева није имала довољно увиђавности нити је знала толико да се савлада па да је по срећноме решењу спољашњега програма уступила место конзервативцима, који су за унутрашња питања без сваке сумње много способнији од наших данашњих народних либерала који су се прометули у најокорелије реакционаре.

„Многи грехови из прошлости своје владе, властољубље силно, наведоше Ристића да се у власти одржи, да се изанђа и да политику великих циљи и сваштарских срестава даље продужи. У унутрашњости Милојковић тероризира, полиција јавно мишлење кује, кнез и народ се истинским и лажним заверама — види тополску аферу — у страху обдржавају. Свака се опозиција назива карађорђевићеством и с тим се угони заиста у наруча Карађорђевићу и у емиграцију, која се засејала од Беча до Сулине. И у спољашној политици тера Ристић своју стару акционску политику, која се поводи између Беча и Петрограда, што доказује грдан војени буџет и недаћа мисије министра просвете, Васиљевића, у Русији.

„Од данашње владе, која вечно пратти са речима Косово, Призрен и цар Душан, природно је, да се ни други програм очекивати не може, али сваки, који се обазре на наш садањи материјални и географски положај на Балкану, увидиће, да ми пре Косова морамо из основа да унапредимо наше унутрашње и финансиске прилике, дакле да нам је за сада излишна и политика увећања и стојећа војска од 15.000 људи. Унутрашњи мир и задовољство, благостање и одговарајућа грађанска слобода одржаће нашу самосталност а не оно неколико хиљада војника и оно по туцета министара.

„Ето слабе стране наше владе због којих ће пре ил после морати да пропадне, па зар и много пре но што се изван Србије мисли. Ристић ће собом може бити дати новога примера нашем жалосном историском искуству, по коме за седамдесет година ни један од наших важнијих људи, ни кнез, ни војвода, ни човек од партије није свршио у слави и почасти. Ристић је један од наших најспособнијих (?!) људи, али ни он ни његови другови немају довољно памети да разуму наш нови положај и оно шта нам је у будуће нужно.

„Наш министар финансије, Владимир Јовановић, човек који се на жалост у свима партијама опробао, али који је у струци коју данас заступа, само теоретичар (?), изнео је пред скупштину буџет, у коме су „расходи“ тачни, али „приходи“ тако обележени, да у њих нико не верује, ко иоле зна за убоштво, које је код нас овладало и који чита дневне огласе распродаја и стецишта, што их „Срп. Новине“ оглашују. Ни Јовановић ни Ристић нису имали куражи, да пред скупштином искрено изнесу у каком се материјалном положају налазимо, па онда да предложе оне мере, које су једине у стању наше финансије опоравити. Полутанство, које ништа не решава већ само одлаже, оборише кад тад садашњи кабинет. Али нека би се и то десило, само ако Србија поштеђена буде од других опасности, који грозе нашем опстанку.“

„М. В.“

Дебата о берлинском уговору.

= У *Бечу* 16. јануара.

Треба да нас својски жалите. Јер ми не живимо у земљи, где су људи ватрени, раздражљиви, где се ласно одушеве за нека начела своја у политици и јавном животу те у томе полету и заносу бивају отворенији, оригиналнији, искренији и — занимљивији. Ово је друкчија земља и друкчији су људи, што по реч, нит смрде нит мирише, па је мучно човеку да се дубље заинтересује за њих и за јаван живот њихов. Ето вам на пр. ова најновија, досадна дебата у бечкоме парламенту. Говорило се 14 дана о предмету, што је у толико маха већ прежвакан, те можете мислити у колико је овом зар потоњом приликом могао да нам надражи радозналост и озбиљан интерес за саму ствар што је на тапету. Ово је земља сухих закона и параграфа, јавни су јој људи суште параграфлије, или цепидлачки адвокати или озбиљни финансијери, који много мудрују о уставној слободи и законима, о земаљском напретку и „культуртрегерском“ значају аустријске политике, па најзад о финанцијалној пропасти државе, која је можда њима највише и користила. Искреног полета нећете наћи у ових људи онде где треба, јер то су неке раздељене и разлучене природе по калупу државе коју заступају, па се нигда не могу да стопе у целину која би била обележена једном али великом идејом. Место тога наћићете у њих много система, много теорија и планова, све нешто сухопарно, као гола кост без драма жива меса. При томе су и мудри и практични онде и онда кад не треба, а кад догоре до ноката онда су у финанцијама већином ланци, од којих не треба ни тражити меродавних савета, а у политици било унутарњој било спољној опет суште параграфлије и излишне цепидлаке. Дође ли време новим изборима, онда прваци и зубате вође веома радо помињу народ и народне интересе, који су им свети и поглавито на срцу, да не би после доцкан уздисали за масним мисирским лонцима. То су људи и парламентарни борци за унапређење својих партија и партајских интереса, а авај народу који збиља очекује спаса од таквих раденика својих. Сећам се веома карактеристичних момената из јавнога рада тих људи тада, када је сав Беч пао на нос иза краха у мају 1873 г. И од тога времена много мудрују и параграфишу ти људи, али земљи и народу све већи и грђи терет на грбачи. Каква је то политика — да бог сачува сваки народ од ње! Па така се сећања морају намећати човеку и сада слушајући толике говоре и придике, толика размећања и излишне разговоре о мртвим, сухопарним стварима а све о трошку оних јадника, који диринче и убијају свој век ли за порезу — и господске готоване. У оваком добу и приликама, када нико, који мора да живи и да ради у зноју лица свога, не може да дигне главе, не може да нађе рада ни заслуге колико му треба да захрани себе и своје, када невоља задире све дубље и дубље те прети грозним посљедицама, данас народни заступници једва чекају прилику, да 14 дана дебатују о берлинском уговору и уверавају народ, како се брину и муче за њ, како му спремају лепу политичку будућност, — народу који пропада морално и економно са посљедица хрђаве и себичне политике својих заступника. Да смо весели! —

Мислио сам да ћу вам моћи пропратити цео ток ове дебате у посланичкој кући. Али ја хоћу да будем искрен пријатељ вашим читаоцима, па да их поштедим оваком работом. Нека млати празне глогиње когод хоће и мари за то, али курталишите мене, бога ради, а ја ћу за тај грех радо одговарати ма и пред страшним судом. Дотакнућу се само појединих тренутака из те дебате а држим да ће и то много бити о тако невредном предтету.

Иза оба извештача одборска низала се поворка говорника, који по сат-два приповедаху о влади, о берл. уговору и о окупационој политици грофа Андрашија. Отезала се дебата као мекано тесто, нигде оазе политичке да слушаоци мало одахну душом. Интерес се поче будити, када дође ред да један од министара проговори у име владе и разложи њезино становиште према предлозима о берл. уговору. Др. Унгер, министар, за то да се чини говор, би одређен да као правник говори о берл. уговору и протумачи парламенту зашто је ударио страппутицом. Оваки су говори свагда занимљиви с тога, што дотични мора очевидно да изврше параграфском логиком нешто, што је чисто и бистро као на длану. За то треба мајсторије и клизав језик па да се све лепо замота а још лепше извија на свој калуп. Мин. Унгер је бивши професор на правном факултету, признат наученјак и говорник, — у толико занимљивије. Али — читали сте јамачно тај ремек параграфске мудрости, вештo сложених речи и реченица, то окорело печење, шпиковано разним параграфима, да се вешто покрије оно што је у ствари. По уводу се види, да га је стало муке овако доказивање, да је по некад молио творца да му уклони ту горку чашу, али је морало бити.

Врло је занимљиво, како је доказивао да Аустрија управо није добила мандата за окупацију, а овамо зна се да то изриком стоји у берл. уговору па је и сам цар у својој мађарској престоној беседи рекао „да смо извршили европски мандат“. Е, али сад треба да се покаже да тај мандат није мандат, да бело није бело већ црно. Тај мандат није налог Европе, већ „државно-народо-правна обвеза, цивилизаторска мисија, историчан задатак Аустрије на основу свога развитка.“

Шта више за Аустрију би било добро да је то мандат, „јер би јој Европа морала накнадити уложене трошкове, а овако мораће сама све поднети.“ Врло лепо! Није мандат, па што је онда гр. Андраши искамчио пре конгреса кредит од 60 милијуна, зашто је отпочео окупацију после конгреса и издатог мандата, зашто га је и примио ако га није требао, и зашто да увлачи државу у трошак кад му онај који му даје мандата, неће накнадити то? Признавати, да Аустрија није добила мандат, који је у ствари добила, признавати да је тиме испустила из шака лепа шићара и довела себе у незгодан и скуп положај, при томе бранити тај берл. уговор, који је узрок свему и још отворено рећи, да се то парламента ништа не тиче — какво је то сакато доказивање? Министар хоће да призна да је говор о оптерећивању, те према параграфу устава, парламенат треба да даде своје одобрење за то. Параграф каже јасно то. Али тај параграф по логици параграфској и ако је јасан опет зато није јасан. На пр. министар наводи кап воде, која је у сунцу чиста, али под микроскопом није ни мало чиста. Тако и тај параграф под микроскопом параграфске логике није тако јасан као што изгледа. И онда се адвокат-министар бацио на историју тога параграфа, па најзад изрекао, да се параграфима не ваља ограничавати и стешњавати, јер је устав за државу, а не држава за устав прављена. Дакако, и министри су добри адвокати за себе и против параграфа у уставу, кад се њихове коже тиче. Иначе се сваком приликом позивају на уставоверност своју, а кад им треба, онда микроскопски тумаче устав на свој калуп. — То је стара нота!

(Свршће се.)

није; — настави она по кратком ћутању, — јер и мени сасвим природно изгледа, да сваки, био он сиромах или богат човек, мора и треба да ради.

Али када је видила, како јој драган тужно и као сломијен пред њоме стајаше са упртим погледом у земљу, она спусти своју руку на његово раме и нежно му прошапута:

— Било како му драго, ја ћу те чекати; разуми ме добро!

На велико чудо свима својим пријатељима, Лук Ђорђен се у један мах изгуби, као да је у земљу пропао; нико га више не виде ни у шеталишту, ни по каванама, ни по салонима. Где се део? То нико знао није. Нестало га је, и ми би имали узрока, да се за њ забринемо — јер се од очајнички заљубљеног човека свашта очекивати може, — да случајно не знамо за оне речи Марине, које му је на последњем састанку казала и које су гласиле: — „Ја ћу те чекати“.

Беше леп, сунчани, јесењи дан. Газда Блифкинс чепркаше нешто у својој башти около једног чокота, који под силним теретом својим по земљи полегао беше. У један пут нека колска тутњава нагони старца да се за тренут махне свога посла и да погледа на улицу. На улици су се видила једна кола натоварена самим бурадима, а човек, који је колима управљао, не беше нико други, већ баш главом наш Лук Ђорђен. Он устави своја кола пред баштенским вратима, лако скочи с кола на земљу и покликну газда Блифкинсу:

— Добро вам јутро, газда Блифкинсе! Рекоше ми, да требате буради, па помислих, да вас и ја послужити могу.

— Од кога су мајстора? — упита старац, отварајући баштенска врата и мерећи товар.

— Из моје су радионице — одговори Лук са поимљивим поносом, — и ја сам уверен, да сам у стању издржати утакмицу са најбољом радионицом ове врсте у читавој држави.

Газда Блифкинс је загледао свако буре са особитом пажњом.

— Ово ми се најбоље свиди, — рече он хладно, кад је и последње буре у товару добро прегледао и с кола га скинуо. — Е, па шта цените ово буре? — питаше га старац мало после.

— Цена је иста, коју сам вам и пре четири године казао, т. ј. ваша ћерка, драги газда Блифкинсе.

Старац се на ове речи весело насмеши. —

— Видим, да сте као раденик далеко дотерали, — рече Блифкинс. — Хајдете младићу замном у кућу. Ни мало ме неће зачудити, ако се погодимо.

Лук не оклеваше већ пође за старцем.

— Маро! — повика газда Блифкинс, у проласку завирујући кроз ошкринута кухињска врата. Не прође дуго и зачуше се маријини кораци. Она беше просто одевена, опасала се плавом запрегачом, рукаве је засукала повише лаката, а на рукама јој се видили трагови од брашна, које је баш просејавала. И при свем том, она је изгледала, као и вазда, лепа и мила.

Када је угледала Лука, она порумене и насмеши се. Али одмах за тим, она упре свој поглед у оца и очекиваше да чује, шта ће јој он рећи.

Старац посматраше своју ћерку, која се у толико више збуни, када опази то посматрање.

— Маро, дете моје, — поче најзад старац, — овај младић — кога ти можда и познајеш — донео ми је товар буради, дело својих руку, а бурад су, да по души кажем, каква тек само бити могу. Али он свој еспап скупо цени. До тебе сада стоји, да ту бурад примим или не. Од мене ти је реч, чедо моје, да ћу ја пристати па све услове, о којима се ви споразумете.

После ових речи газда Блифкинс изиђе из собе, а и ми ћемо драги читаоче учинити по његовом примеру.

Рекли би смо, да се Мара с Луком погодила, јер после месец дана њих се двоје венчаше.

Кад се Лук Ђорђен оженио, он се лати да изучава медицину и на брзо поста један од најбољих лекара. Али сваке године на дан свога венчања са Маријом, он редовно шиље свом тасту по један товар буради, као доказ, да је још једнако вешт у своме прваШњем занату, који му је помогао, као што сам говораше, да **заслужи** најбољу жену на свету.

Српски од **И.**

Банкротство Индије.

(наставак 5.)

Сумње нема да ће овоме свему жељезнице и канализирање нешто помоћи. Ако би се некима веровати могло, онда ће жељезнице и канали, који су подигнути новцима, што су великим наметима од народа узети, баш помоћи противу глади. Још никако људи неће да разуму, да се последицама гладних година најбоље доскаче уштедом за времена добрих година. Када какав округ сувишак свој прода и као уштеду га остави на страну, онда он тиме ствара себи могућност, да попуни дефицит онда, када се он јави. Употребите тај сувишак на жељезнице, канализирање и др. и нужда ће се изметути у глад. Оно истина, жељезнице патницима бомбејским и мадраским лакше привозе рану из Пунџаба и северозападних крајева, али народ нема новаца да рану гу купи, када дође, и умире од глади.

Жељезнице (са државном гаранцијом) платиле су свој интерес саме први пут тек прошле године, и то усљед огромног довоза ране, проузрокованог глађу. Гаранције интереса прогутале су само до 3 децембра 1876 год. 28 милијуна фунт. штерл. индиског капитала. Стање државних жељезница још је јаднije; оне не доносе ни 1%. Несрећни сељаци, који су морали зајмити по 24, 40 и 60%, да плате силне прирезе, што их та предузећа изискиваше, с правом се питају, јесу ли то те велике комбинације енглеских финансијера. Историја канализације није боља. И ту се сћердали милијуни без икакве нужде и успеха. Још се управо незна колико је на то потрошено, али ће бити најмање 16 милијуна ф. штерл. Па и ако се често сељак нагони да воду употребљује и плаћа, кад је и нетреба, предузеће непрестано губи. Све то чини систем великих зајмова и тешких данака, кога је лорд Селисбери као државни секретар за Индију, прошле године у Бредфорду онако строго осудио.

У индиским стварима финансиско је питање све. Енглеска се налази на супрот стационарном буџету прихода без свакога еластицицитета, при свем том што се све вештине употребљују, да га претставе повољно. За последњих двадесет година показивао је исти шеснајест пута дефицит. На три последње финансиске године од 1876 до 1879 нарасла је укупна сума дефицита на 16 милијуна, док се укупна сума прихода озбиљно не може јаче обележити од 51,310.063 фунт. штерл. Не изгледали скоро невероватно, да у таким приликама индиска влада намерава, да утера нових $1^1/_2$ милијун прореза, да тобожња продуктивна подузећа настави, која су године 1876-77 показала само чист губитак од 1,100.000 фунт. штерл. и осим тога нов капитал од 7,300.000 фунт. штерл. апсорбираше, дакле поново земљи, само ове године, 8,4000.000 фунт. штерл. извукоше? А што је најлепше, то је, што сер Џон Стречи мисли, да ту нову суму увећањем данка на земљу и патенте, дакле на рачун сељака и малих привредника у варошима добије, врло наивно објашњујући, да баш они људи највише треба да сносе државне терете, који најчешће њене помоћи требају. То је тако исто, као кад би се у Енглеској прирез за сиротињу узимао од сиромашнијих па би се у оскудним годинама још увећавао.

(Наставиће се.)

Као што јављају делегације ће се састати 10-ог фебруара п. р. у Пешти. Сесија ће трајати врло кратко време. Пред делегације ће се изнети само предлог за накнадно одобрење владиног рада односно прекорачивања одобреног кредита од 60 милијуна 1878-ме год. и предлог, који се односи на кредит за окупацију за годину 1879-ту.

Пређе је готово по свима страним листовима јављено, да се војвода Маша Врбица у Бечу находи и често с графом Андрашијем конферише, али се његовом бављењу приписивали мотиви тако незнатни, да ми тога ради не сматрасмо за никакву важност о томе и белешке доносити. Сада из бечких листова дознајемо, да долазак војводе Врбице у Беч стоји у свези са једном мисијом од важности. Он води са графом Андрашијем преговоре, који ће зар још и добре резултате показати, а свакако, скоро завршени бити. Вели се, да је тим преговорима Црна Гора постигла, да Бар постане самостално пристаниште, и да нова аустриска тврђавица Нехај, која барско пристаниште до некле доминира, не буде армирана. Уверавају да ће мисија војводе Врбице за неколико дана свршена бити.

О руско-турском уговору мира јављају, да ће га обе уговарајуће стране доставити одмах по ратификацији, силама потписницима, које су и иначе о току и појединостима тих преговора тачно извештене.

Криза у Француској тек што није букнула. Као што је познато, министарство је обећало да ће строго извести закон о великим командама. Тај закон одређује, да ни један генерал не може једном војском командирати дуже од три године, у чему се до сада грешило, нарочито у корист војводи омалском. Левица сада захтева да се закон тај врши, министарство је изрекло да ће га вршити, али Мак-Махон, као да се решио, да у томе не попушта, и прети са оставком. Како ће се свршити та ствар сада, идемо да видимо, али је прилика, да ће све на миру проћи. Мак-Махон се — вели један лист — у више прилика компромитирао попуштајући, па зашто да се не компромитира и сада?

У источно-румелиској комисији вечно се само свађају. Једном енглеском листу јављају из Пловдива од прошлога петка, да је г. Калаји у нарочитој једној седници изнео неки предлог, који ваља да обрати на себе пажњу европских сила на оне сметње, које руске власти праве финансиској управи те комисије. Вели се, да су изасланици енглески, француски, аустриски (!) и турски гласали за предлог. Руски је изасланик, вели се наивно даље, гласао противу предлога, а талијански и немачки нису гласали никако.

О узроцима, због којих се бугарска народна скупштина одложила, пишу „Тајмсу" из Трнова: „Устав за кнежевину Бугарску стигао је овамо, пошто га је цар одобрио. Тај ће се устав превести на бугарски језик и доставити конзулима страних сила. Устав ће се преписати у нуждан број примерака, да се сваком скупштинару по један дати може. То преписивање одложиће свакако скупштину до 6-ог или до 10-ог фебруара, а онда ће је отворити кнез Дондуков-Корзаков. Кнез ће се онда вратити назад у Софију а председништво у скупштини предузеће г. Луктинанов."

Због очигледно врло хрђавог стања турских финансија, (као да то зло стање од јуче постоји. Ур.) поговара се, да Порта намерава сазвати парламент.

Из седнице српске народне скупштине у Нишу од 13 децембра.

(наставак.)

Ђорђе Малетић вели: шта је слободна реч, то не треба нико да нам казује, почем је то свима нама добро познато. Овде се пита, да ли је нов предлог и мишљење одборско противно слободној штампи? О слободи није се могла ни повести реч, кад закон о слободној штампи постоји, и то много слободнији но што је у почетку постојао код европских просвећених народа. Овде је реч о разузданости, о пустоћи, а не слободном говору; о злоупотреби дате нам слободе, која се одмах у почетку показала, о ограничењу те разузданости, јер није слобода говорити све оно што ко хоће, него оно говорити разумно, поштено, упутно и не вређајуће. Разумни и слободни људи писали су и онда, када је било и т. п. цензуре, нити им је ова и једну реч брисала, јер је сваки водио рачуна о поштењу, о правој мудрости, о поштовању општег мишљења, о свом образу пред светом. — Предлогом који је пред нама не поништава се слобода штампе, но њим се иде на ограничење самоволе, разузданости и пустоће. Ко може противу тога војевати и казати, да ми у опште немамо слободе код нашега устава? Јер и ако судови стрељају, окивају, затварају, тиме није ограничена слобода, него ограничена злоупотреба оне слободе, која иде на поткопавање реда и безбедности. Недајмо да нам се због разузданости опет понове оне жалосне прилике, које нам заиста нису на част служиле. — Он држи да је паметније предупредити какво зло да не буде, него по што се већ догоди, казнити кривца. Замислите кад се поштеном и невином човеку нападне на његову част, шта ће му суд помоћи, ако изрече пресуду у његову корист. Пустимо дакле да само зрели разум плете венац нашој слободној речи, а подвргнимо чуварима реда све оне, који иду на поткопавање општега поретка и опште безбедности. За слободну штампу иште се образованост, питомост, уљудност, поштење, наука, а то све спрема у народу школа, а то ни школа није могла створити за 20—30 година па за то се и мора допустити, да се незрели људи ограниче. Тако н. пр. што је закон сељацима закратио да 6 дана орања не могу продати, тиме је ограничио њихову слободу, али тиме је спасено стотинама породица. Тако је исто и с законом о распикућама који је у цељи тој издат да се распикућа ограничи да не упропасти тековину и децу своју до просјачког штапа доведе. Овако ограничење самоволе иште и наше прилике, прека потреба, дакле је оправдано. Слаже се с мишљењем одборским, да се цео тај закон претресе, пречисти и према нашој потреби удеси.

Прота Коста Рушчуклић вели, да ко год њега познаје, мора признати да је он човек који је вазда радио за слободу, и да је вазда готов стати на браник за слободу и своју и целот народа, *али свагда је био за* **ред** *и законитост.* Он и данас диже свој глас за слободу штампе, јер она доноси среће народу, будући се њоме лакше износе мисли и осећања, тежње и потребе свију. По томе не треба се бојати слободне штампе кад писац изнесе на видик потребе народа, и покаже начин, којим се може све што не ваља довести у ред и поправити. Но он замишља слободну штампу у границама закона, јер законске границе не ће ни уколико сметати потпуној слободи штампе, а сваки може да изнесе све на видик, што мисли да је за срећу народа потребно да се обелодани. Законске мере уздржаће само сувише ватрена човека, да не излива свога гњева на веру, цркву, и све што је Србину мило и драго, иначе сваки може слободно писати, јер закон није никакав баук за онога, који доиста жели својим знањем учинити какво добро народу и отаџбини. Он је за то, да се предлог с одборским мњењем поднесе влади, да она поднесе формални закон удешен према приликама, у којима се ми данас находимо.

Никола Пашић одговара г. министру унутрашњих дела, да дела карактеришу шта је конзервативизам а шта либерализам. Кад се ко изјасни да се враћа на старе законе, који су мање слободнији, онда то идење натраг, то је реакционарство, а они који то подржавају јесу реакционари.

Све оно што су неки доказивали и износили да закон од 1875 год. дозвољава да се могу грдити поједини људи, то се чинило под владом онога закона који се предлаже да у живот ступи. Под законом од 1870 договарао се цензор и уредник шта да пусте, а шта да не пусте, и тако су заједно уређивали новине, па је по томе и цензор био саучасник у издавању новина. Одговарајући на говор г. Панте Срећковића вели, да није никако понижење за човека, који је чекао да дође у скупштину, јер је она установа, одакле се може бранити народно право. — Они који све оно што се у Србији десило товаре као зло на слободну штампу, — они заборављају на све друге узроке, који управ раде да се једним дејством друго производи. Прелазећи даље на говор г. Мадаревићев, каже, да не може да постоји слободна штампа поред члана 6 од 1870 године јер полиција кад прегледа новине, може да каже, да хоће ово или оно да измени ово или оно да пропусти, а отуда за уредника постану таке неприлике, да због материјалне штете, пристане да не штампа примерак, већ прво подноси полицији рукопис на редакцију, а то је онда цензура. — Слободна штампа састоји се у интересу нашег народа и његове слободе, благостања и напретка. Ако се хоће да сумњичимо, онда пре сумња може да падне на онога, који неће слободну штампу. — Остаје при своме првоме говору, да без слободне штампе нема ни уставности, јер штампа је једина која ће износити у новинама све народне потребе, које се тада претресају с разног гледишта, и онда се појављује јавно мњење. Нарочито је за нас нужна слободна штампа, јер народ нема никакве своје контроле, да контролише како судоводство, тако извршну власт. Кад влада има моћ да дејствује у сваком правцу народног живота, онда с друге стране треба и народ да има такву моћ да заштити своје интересе, а то може постићи само средством слободне штампе, јер и сад повторава, да закони не вреде много, но људи који врше те законе. Сад какву контролу има народ који нема слободне штампе, у том случају, кад су закони повређени, кад се не извршују у оном духу у коме су и написани. Тако исто не може бити ни просвете јаке и истините, где нема слободе, јер ту нема критике, а без ње нема поуке. — Кад би се угушила слободна штампа, имали би један лист званичан и један полузваничан, који ће писати оне ствари које су у интересу владајуће политике, да се на јавност изнесу. Други људи који би критиковали тај правац и хтели да покажу други бољи, — то не могу чинити. Тежња за слободом не може се никако у народу угушити са свим, она све више и више расте и ако се угушује, јер он прати шта се у суседним државама збива, како се тамо напредује, а тиме свест у народу све више расте и ојачава, те се у земљи ствара таково стање, које је опасно по државу и њен опстанак. У данашњем времену нама је потребнија слободна штампа но икад што је. Апелује на нашу браћу из новоослобођених предела за које смо радили, жртвовали новац, ишли, у бој, јер то је била наша патриотска дужност да чинимо. Ми смо имали слободе пре но што смо пошли да их ослобођавамо, за то држи да они не могу бити тако немарни спрам нас, да не устану и не помогну онај правац који иде на то, да поврати ону слободу, која је била пре нашег поласка њима. Он држи, да кад смо за њих лили крв, и све смо дали за њих, — они ће помоћи правац онима, који траже слободу.

(Наставиће се.)

ДОПИСИ.

Будимпешта 16 јануара.

Данас чусмо две сензационе вести на једанпут. Једну нам донесе „Pesti Napló", другу „Pol. Corresp.". Ни једна ни друга, нису такве, да би нас својим садржајем обрадовати могле. „P. N." хоће да зна, као увек из „сигурнога извора", да ће грофа Зичија, В. Калаји, познати конзуо београдски и писац српске историје, у Цариграду као велепосланик заменити. „P. Cor." нам приопшти руско-турски уговор о коначном закључењу мира, у четири тачке само. И један и други лист тако стоји, да им се поверовати може, ако нећемо да предпоставимо, да се тим и какав партајски маневар терати може. „P. N." некада владин, а сада опозициони лист, вара кадкад опозицију, за вољу опозиције, с намером, да данашњу владу, којој је противник, у очима народа понизи и да јој поверење, које је уживала, што силније подкопа. Што

се „P. Cor.“ тиче, она нам је свима довољно позната, као права славождерска; по почем она своје извештаје, или управо од конзуларних аташеа, или из министарства спољних послова добија, то имамо разлога свакојако допустити јој, да она може добро извештена бити, ма да често те извештаје опако изврће, како мисли, да ће по опу политику боље бити, коју она данас заступа.

Односно наименовања Калајија за велепосланика у Цариграду имали би само то приметити, да је он с једне стране одкривен и проносиран русо- и славофоб. То је исти онај В. Калаји, кога је доцнији министар финанција у Србији г. Милован Јанковић, с тога, што му је у његовом „изгнанству“ неку подпору давао, по „Застави“ и где је год доспео, у звезде ковао и као србољуба представљао. Ваљада се доцније и сам разочарао, кога је као србољуба преузносио. Поменути мађарски лист, није такође са наименовањем Калајевим задовољан; но по себи се разуме, из сасвим другога мотива, него што Бугари и остали Славени са његовим велепосланством неће бити задовољни. Он држи — „Pesti Napló“ — да је тим санкционисана политика, не само анексије до сада завојеваних земаља, него и даље окупације, коју не само мађарска опозиција перхоресцира, но уопште сви је Мађари одбацују. Да је вероватно, да је Калајија гроф Андраши за заменика Зичију изабрао, то и из тога доводити можемо, што Калаји и лично на доброј нози стоји са министром спољних послова, и што зна српски и грчки, а као туркољуб, биће да је већ и турски научио. Г. Калајију не могу се одрећи способности, каквима се мало који од његових сународника подичити може; особито у смотрењу знања језика, јер осим европско-западних језика говори он и руски и може се сваком Славенину у његовом језику бар разумљивим учинити. Ма да је то велика вредност за свакога, а особито за онога, који посла у истоку има, ми опет не држимо, да је то једино побуђење било — ако ја уопште „P. N.“-ловљев извештај на истини основан — које би г. К. на велепосланичку столицу попело. Његово упорно понашање као члана румелске комисије, против свакога предлога руских заступника, здраво је њега подигло у цени и код обе владе и код мађарских патриота. Он је био, а ваљда је и сада најнепопустљивији у свима оним предлозима, које је Волф Друмонд по упутству Биконсфилда у корист Турске на претрес износио. К свему поменутом долази још и та околност, што гроф Зичи од 1848-ме амо, није био популарна личност у Угарској, почем је и он један из броја оних, — како његови супародњаци кажу, који је помогао „Русе у Угарску довести.“ Кад је гроф Зичи наименован био за велепосланика у Цариграду, било је у Будимпешти домишљана који су то велепосланство овом уједљивом досетком пропратили: „сад ће тек Русија бити у Цариграду заступљена; до сада је имала једнога, а сад два велепосланика!“ Ко би знао, можда ће и та околност Калајијево наименовање ускорити?

О приопштају „Pol. Cor.“ довољно ће бити толико приметити, да оне четири тачке које она наводи, никако не можемо за аутентичне узети, почем одвећ сумњиво звоне, и ма да су у нечему и налик на пунктације, које су Кејредин и кнез Лабанов углавили, опет се на њима јасно познаје и онај мâз, који је речена кореспонденција самовољно додала; јер да турци, односно својих бивших заробљеника у Русији, тако опоро с Русијом говоре, као што то речена „P. C.“ наводи, то је више него невероватно. Исто тако види нам се и она тачка о ратној накнади хотимице смањена, будући 170 милијуна рубаља врло је мала накнада према ономе, што су Руси издали, и што су у сан-стефанском уговору од турске потраживали. Ове тачке неистинитост тим већма у очи пада, почем се нигде не наводи, да је Русија место попуштања у новцу, гдегод какву територијалну накнаду тражила. О најтугаљивијем питању, о питању: хоће ли турци, по предлогу Биконсфилда и по усвојању тога предлога берлинским конгресом, Балкан посести, или не, и тако бугарску на двоје расцепити, па одтуда евентуално и кнежевини бугарској и „аутономисаној“ Румелији грозити, ћути „P. C.“ — Ми судећи ствар и по њеној природи, и по држању руских листова односно тога предмета, а најпосле по највећој чињеници у поменутом спорном питању, — по расположењу Бугара, усуђујемо се тврдити, да до тога никада доћи не ће; јер предпостављајући, да ће Руси, за шест недеља — као што „P. C.“ вели — од данас ратификовања коначнога уговора мира Адријанопољ и сву Румелију оставити, питамо: куда би турска војска из поменутога места ишла, да до Шипке и Етрополј Балкана дође? Да ли преко Сливна, или Јени-Загре и Казанлика? У томе су сви чланови комисије већ давно на чисто, да бугари турску војску својом земљом пропустити неће, па ма се још једном војна разгорела. А то им је сад у толико лакше, што су сви већ добро оружани, па већ и многе хиљаде њих у оружју добро извежбано.

Овај закључак берлинскога уговора, како се види, биће први „камен спотицања“ о којим ће се мудрост берлинских дипломата разбити. Шта ће после сљедовати, о томе нека размишља енглески премијер, коме је подагра већ из ногу у главу ушла, па је сад наједанпут на пола пута застао. Ми ћемо на сваки начин добро учинити, ако „P. C.“-ђији одма и све на реч не поверујемо.

+ У Бечу 15 Јануара.

(Светковина 25-тогодишњице Бранка Радичевића) Дозволите, да вам у неколико речи јавим, да је „Зора“ свечано прославила јуче на св. Саву српскога патрона и спомен нашега незаборављеногa Бранка. „Зора“ је учинила колико је могла, да светковина испадне што свечаније. Пречасни протојереј руски г. М. Рајевски одслужио је божествену службу и парастос у покој души Бранковој. На вече се искупио красан број Срба у дворани гласбене задруге, међу којима примети смо многе одличне госте који на парастосу беху.

После светосавске песме као увертире поздравио је вредни председник г. Тодор Стеф. Виловски сакупљене госте и изговорио је реч две сходно у значај ове двоструке народне светковине. Члан Јов. Стајић лепо нам је издекламовао песму З. Ј. Јовановића „Бранкова жеља“ а потпредседник „Зоре“ Јов. Сим. Чокић, наш омиљени млади песник протумачио нам је значај Бранков красним и одушевљеним говором, у који је складно уплео низ дивних цитата из Бранковог певања. Да је Бранку, чији је лик из руке нашега даровитог академичара Предића лебдио над гостима, било погледати како га се омладина у томе тренутку слатко сећала и опомињала! — Млади синчић др-а Цукића, Никола, одсвирао нам је врло лепо и правилно два комада од Шопена а квартер чланова забављао нас је весело својом удруженом свирком под управом члана Андрејевића, који је за тим и сâм један соло одсвирао. Међу појединим пијесама лепо и громовито је певао пев. лик братске „Словеније“ неколико славенских и српских песама под управом Мил. Татића.

Тиме се завршио „званичан“ део прославе.

У незваничном делу развило се бујно весеље уз братске здравице и песме. А када срце већ хтеде да прекипи ми му пустисмо на вољу те уз живу свирку ухватисмо се ми Бранкови љубимци у коло, те га одиграсмо мушки и својски. У зору се разиђосмо весели и задовољни на сву меру.

Хвала буди братској „Зори“ и вредном одбору њезином, што је овом светковином потпирила српску слогу и узајмицу када је ваљало да се прослави спомен једнога Бранка. Леп и свестан број српске старије и млађе браће у Бечу и китњаст венац наших Српкиња јемче нам, да ће се близу Бранкова гроба још дуго орити српска реч и песма, да му чува славу и спомен међу својима. До виђења скорим на српској беседи!

Лавов, 16-га јануара.

Човеком бити, па Пољаке не познавати, ма цео остали свет познавао, није ти човекопознање подпуно; али Славенином бити, па их из ближе не знати, то је у најблажију руку узето недостатак, који се ни најживљим претстављањем, ни најбистријим умовањем надокнадити неда. Претстави себи земљу у којој су трезни људи фантазијом пијани; без врућице, као изван себе говоре; привиђења и жеље, као свршена дела цртају; при иначе здравим чулима, у вечном се пароксизму налазе; увек их видиш да су нечим занимани: тумарају, трче, лете, а никад ништа не раде; у целоме свету знаду како је само не у својој кући; непрестано се налазе у прошлости, и бришући из рачуна садашњост, по оној будућност стварају; који као бечке пиљарице у сањане нумере, тако тврдо држе, да ће они са благословом папе цивилизацију носити у „варварску Москву“; једном речи: претстави себи људе, који у све верују, што човеку ни у тифусној кризи пред очи не излази, па имаш пред собом Пољака. Нису за ове три последње године ни остале Европе глупости и нитковлуци мали били; али Пољаци су и саме Турке у најљућем разгару војне, далеко надмашили. Кад већ Црногорцима, због њиховог до сада у повесници света без примера стојећих победа и јунаштва, нису могли име кукавица наденути, крстише их разбојницима, који су мртвога Барбије-а, за указане им услуге опљачкали, па га нису ни сранили, већ тек мало земљом претрпали, да су му се ноге „po kolana“ из земље видиле. Срби су им били „tchorzi“ — пудљивци — који нису за бој. А Руси, они су само за то толико дуго време пробавили у Румунској, што згледавши се, увидеше, да не могу започети војне јер немају генерала, који би их био кадар предводити, већ се погађаше с Пруском, да им за време рата под најам изда Мантајфла, Застрова, или кога другога. Дотле у слепом лудилу још никад ни један народ дотерао није.

Описивао сам вам при разним фазама, дрешећи све већма заплећућега се источнога питања, како су се Пољаци држали; штета би било и ову најновију изоставити, да увиде српски политичари, који се у својој кратковидости 1863-ће дераше: „најпре слободна Пољска, па онда слободна Србија. Слобода Пољске условљава слободу Србије!“ како та славенска браћа Пољаци о сваком славенском питању, чисто славенски мисле. Давно се воде преговори између Русије и Турске, да се коначни мир закључи; но као што је сваком познато, што је Русија с Турском за дан откала, то је поштена Европа преко ноћ разткала и бог зна хоће ли шта и од тога бити, што јуче брзојавом чусмо, да је већ и томе Сизифовом послу крај. — Најновији број „Gazete Narodowe“ овако себи тај руско-турски уговор претставља: „било је време кад је Турска гледала, да што даље протеже рок потписа мира с Москвом, бивши у нади, да ће, које унутарња гњилост Москве, која се све већма по целом царству шири, које све општијом постајућа „nienawisí“ Европе према Москви, такву ситуацију створити, те ће је моћи што лакше проћи. Но унутарње растројство Турске, пропаст њених финансија, ужасни положај њенога становништва, довели су је пре на крај пропасти, него Москву. У обе те државе рак уништења точио је и точи организам државни, али се показало да је Турску брже расточио него Москву, и Турска већ данас виси о концу, дочим Москва може још неко време трајати; може бити коју годину, може бити који месец, може бити коју недељу.“ Тако пише Пољак о Русији данас и рачуна — по пољски, да ће Русија, од прилике до идућег ускрса пропасти морати. По своме изводу нека сваки суди, је ли икада могуће и помислити на измирење Руса и Пољака, наравно, док је Пољак „Polak“, и док је Рус православан.

Но Пољацима, као општепознатим денунцијантима и придворницима код свију дворова и уходама свију народа, не иде данас онако, као што им је ишло под Агенором Голуховским, којега је полонизаторске тежње Беч из свега срца подпомагао; и они су застали, а још нису успели Малорусе однародити, ма да им у томе и Swíeti Ojciec и влада савесно помаже. Тврдокорни Малоруси нити су свога језика пољским, нити ћирилице латиницом заменили, ма да се под благословеном управом данашњега митрополита Шембратовића, од стране Пољака све предузимати може, што малоруској народности и вери на пропаст иде. Но срећа је по Малорусе, што Голуховскога нема, који је таким подузећима руководити и галичке Пољаке у гомили држати знао, јер кад би се он са митрополитом сложио, доста би зла за кратко време учинити могли. Но по смрти његовој ево се и Пољаци поцепаше у лавовску и краковску партију и још друге подстранке, од којих једни Хаузнера и Волског у небеса дижу, други их гаде и грде, да се потврди она стара пословица: где су два Пољака, тамо се тројица свађају. Велика распра тече и између пољских листова у Лавову и Кракову, од којих су овдашњи ради: по што по то рат противу Москаља, а краковски „Час“ заступа мирни развитак Аустрије и у последње доба енергично војује за федерацију.

Нећу да тврдим, да је од великога замашаја, али свакојако заслужује најновији појав, што нам га „Слово“ у 4-ом и 5-ом броју од о. г. саопшти, да се већ доста велики број малоруских патриота налази, који нису ради више никаквим изборима приступати, — не само предлитавских, но у опште свију Славена пажњу; ако не као политичан акт од уплива, а оно као куриозум: Чеси се погађају да улазе у рајхсрат, а Малоруси се саветују, како из-а-ђ да изађу! Ко може сада порицати да Аустрија није држава „неправдоподобности“ и да ми не наличимо градиоцима вавилонскога торња?

ТЕЛЕГРАФСКЕ ДЕПЕШЕ.

Беч 18. јануара. „Пол. Кореспонденцији“ јављају из Цариграда: Да се закључење дефинитивног мира још одуговлачи, и да је узрок неспоразумлење због члана 11. Односно плаћања накнаде за издржавање турских заробљеника нису се споразумели. Споразумелису се да Руси напусте турско земљиште 35 дана после потписа овог уговора.

Беч 18. јануара. Порта је уступила Грчкој крај јанински и тако су изравнате грчко-турске диференције.

Париз 18 Јануара. У министарсву унутрашњих дела држан је министарски савет. Исто тако држан је савет у министарсву правде на коме су били председник камаре и сената. Овде се проноси глас да ће Мак-Махон дати оставку, и да ће се састати конгрес. Овај ће на сваки начин изабрати за председника републике Гревија или Дифора.

Петроград 18. јануара. Министарски комитет споразумео се са лекарима петроградским да се предузму мере противу епидемије. Чувени лекари Здекаунер и Боткин предложили су строге мере противу епидемије, као: спаљивање мртваца и образовање санитетских комисија, са правом извршне власти.

Петроград 18. јануара. Званично се јавља: у Астраханској гувернији од 14 о. м. није било случајева поболевања од чуме.

Париз 17. јануара. Луј Блан и Виктор Хиго поднели су један исти предлог о општој амнестији, први у камери други у сенату.

Трговина и обртност.

Беч 16. јануара. (Свињска пијаца.) Дотерано је 4457 комада и то: 3030 назимади. 1326 српских 1101 дебелих свиња. Продавата су назимад ф. 26—36, српске свиње ф. 30—35, дебеле мађарске ф. 35—37. (Све по 100 килограма.)

Курс бечке берзе од 18. (30). јан.

Ц. к. Дукати	ф. 5·52
Сребро	„ 100·—
Наполеони	„ 9·33
Немачки марак	„ 57·55
Лондон	„ 116.25
Деонице аустр. народне банке	„ 775·—
Темишварске разтеретнице	„ 75·50

Одговорни уредник П. Јовановић. Власник штампарија „Народнога Гласника.“ Штампарија „Народнога Гласника.“